ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗΝ

ΕΤΟΣ Θ΄. ΕΝ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΙ, 10 ΜΑΙΟΥ 1889 ΑΡΙΘ. 28

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σισανίου **Ἀθανάσιος** (πρόεδρος)
Ἀρχιγρ. Ἱ. Συνόδ. **Κωνστ. Ἀλεξανδρίδης**
Ν. Α. Νικολαΐδης (ταμίας)
Ἰωάν. Δ. Τανταλίδης (γραμματεύς)
Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.

Ἀρχισυντάκτης **Μανουὴλ Ἰω. Γεδεών**

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ᾽ ὅλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ 5
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίση.

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Νοεμβρίου καὶ τὴν 1 Μαΐου.

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν **Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν** ἀπευθυντέον: «Τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Σισανίου κ. Ἀθανασίῳ Προέδρῳ τῆς τὴν **Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν** διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς. Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα· ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ».—Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγῖδα τῆς **Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας** καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ **εἰδοποιῶσι** τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ **παραπίπτωσι** τὰ φυλλάδια.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά— Ἰγνάτιος ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ· ὑπὸ Γ. Ι. Λαμπουσιάδου (συνέχεια) — Ἐπιστολὴ Εὐσταθίου Κλεοβούλου παραινετικὴ πρὸς τοὺς Καισαρεῖς περὶ τῶν σχολείων αὐτῶν —Στολὴ ἑορτῆς. ἔνδυμα γάμου· ὑπὸ Μ. Ι. Γεδεὼν (τέλος) —Ἀγγελία βιβλίων.

Παράρτημα—Κανονικαὶ διατάξεις τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως (τόμος Β΄, σελ. 201—208).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Αἰτήσει τῆς σερβικῆς κυβερνήσεως, ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινε τὴν ἐν τῇ κατὰ Χάλκην ἱερᾷ Θεολογικῇ Σχολῇ εἰσαγωγὴν πέντε σέρβων ἱεροσπουδαστῶν, πρὸς ἐκμάθησιν τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ διδασκομένων θεολογικῶν μαθημάτων.

—Ὑπὸ τοῦ πανιερ. μητροπολίτου Ἐλασσῶνος κ. Ἀνθίμου ἀπεστάλη τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔκθεσις περὶ τῆς ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς μητροπόλεως ταύτης κειμένης ἱερᾶς σταυροπηγιακῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου τῶν Δεμεράδων, εἰς ἣν, ὡς ἠγγείλαμεν ἐν καιρῷ, ἔλαβε συνοδικῶς ἐντολὴν νὰ μεταβῇ ἐξετάσων τὰ κατὰ τοῦ ὁσιωτ. ἡγουμένου αὐτῆς ὑπὸ τῶν περιοίκων ὀρθοδόξων διατυπωθέντα παράπονα. Ἡ ἐξαρχικὴ ἔκθεσις εὑρίσκει ἀνυπόστατα ταῦτα, ἐπαινεῖ δὲ τὸν ὑπὲρ τῆς μονῆς ταύτης ζῆλον τοῦ ἡγουμένου.

—Ἐπὶ τῇ εἰδήσει ὅτι ἡ βουλγαρικὴ κυβέρνησις διέταξε τὸν πανιερ. μητροπολίτην Ἀγχιάλου κ. Σωφρόνιον νὰ ἐγκαταλίπῃ τὸ ἔδαφος τῆς ἡγεμονίας ταύτης, ἀπεστάλησαν, ἀποφάσει συνοδικῇ, τῇ παρελθούσῃ πέμπτῃ πρὸς τὴν Α. Ὑψ. τὸν μέγαν βεζύρην οἱ σεβασμ. συνοδικοὶ μητροπολῖται Νικαίας καὶ Φιλιππουπόλεως, ὅπως ἐπικαλεσθῶσιν ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τὴν συνετὴν μέριμναν τῆς Α. Ὑψ. ἐπὶ τῇ ἀνοικείῳ ταύτῃ πρὸς τὴν ὀρθόδοξον ἱεραρχίαν ἐν Βουλγαρίᾳ πολιτείᾳ τῆς κυβερνήσεως τῆς χώρας ταύτης. Ἡ Α. Ὑψ. ὑπέσχετο νὰ πράξῃ ὅ,τι ἀπαιτοῦσι τὰ δίκαια τῆς Ἐκκλησίας.

— Ὑπό τινων ἐνταῦθα παρεπιδημούντων ὀρθοδόξων κατοίκων τῆς ἐπαρχίας Κορυτσᾶς ὑπεβλήθη τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναφορὰ κατὰ τοῦ πανιερωτ. μητροπολίτου Κορυτσᾶς κ. Φιλοθέου. Ἡ ἀναφορὰ αὕτη δὲν ἐγένετο δεκτή, τὸ μὲν διότι οἱ ἀπὸ ἐτῶν παρεπιδημοῦντες κορυτσηνοὶ δὲν δύνανται νὰ γινώσκωσιν ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως τὰ ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν γινόμενα, τὸ δὲ καὶ διότι ἡ ἐκ τῆς ἐπαρχίας ἀναφορά, ἣν ἐπισυνάπτουσι, γενικὰς καὶ ἀορίστους διατυποῖ κατὰ τοῦ ἀρχιερέως μομφάς.

—Ἐπετράπη εἰς τὸν πανιερ. μητροπολίτην Στρωμνίτζης κ. Καλλίνικον, προσκληθέντα ἐνταῦθα πρὸς περιποίησιν τῆς ὑγιείας αὐτοῦ, νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην.

— Τῇ κυριακῇ, ἱερουργοῦντος ἐν τῇ κατὰ Γαλατᾶν ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ τῆς Παναγίας Καφατιανῆς τοῦ ἐκ τῶν σεβασμ. συνοδικῶν μητροπολίτου Σισανίου κ. Ἀθανασίου, προέδρου τῆς Ἐφορίας τῆς Πατριαρχ. Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, ἐτελέσθη ὑπὸ τῶν καθηγητῶν αὐτῆς ἱερὸν μνημόσυνον ὑπὲρ τοῦ πρὸ ἔτους ἀποβιώσαντος μακαρίτου διδασκάλου τοῦ γένους Ἰωάννου Φιλαλήθους. Ἐν τῷ ναῷ παρέστη ἐκπροσωπῶν τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ὁ πανοσιολ. ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἀρχιμ. Κ. Ἀλεξανδρίδης.

Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων.— Τῇ δευτέρᾳ

ἀφίκετο εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν προερχόμενος ἐξ Ἀλεξανδρείας, ὅπου διέμεινεν ἐπὶ μικρόν, ὁ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης κ. Δαμιανός, πρώην ἀντιπρόσωπος τοῦ Παναγίου Τάφου ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἐκκλησία Κύπρου.—Κατ' ἰδιωτικὰς ἐπιστολάς, μητροπολίτης τῆς ἀπὸ τριετίας χηρευούσης ἐπαρχίας Κιτίου ἐξελέγη ὁ τέως πανιερ. μητροπολίτης Κυρηνείας κ. Χρύσανθος.

ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΝΑΖΙΑΝΖΟΥ[*]

Περὶ τούτου ὁ περὶ πολλὰ ἐπουσιώδη ἄλλα τοῦ ἰδιωτικοῦ αὐτοῦ βίου μετὰ λεπτομερείας ἐνδιατρίβων Ἰγνάτιος οὐδένα λόγον ποιεῖται ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ. Ὁπωσδήποτε ὅμως δὲν δύναμαι νὰ παραδεχθῶ οὔτε ὅτι ἡ Μπαλάνειος σχολὴ ἦν σπουδαιοτέρα καὶ καλλίτερον κατηρτισμένη τῆς Ἀθωνίτιδος Ἀκαδημίας, ὅτε μάλιστα αὕτη ὑπὸ τὴν σοφὴν διετέλει τοῦ Βουλγάρεως διεύθυνσιν, οὔτε ὅτι ὁ δεκαπενταετὴς Ἰγνάτιος εἰς τοσοῦτον ἀναπτύξεως καὶ ἐπιδόσεως ἀφίκετο, ὥστε ἀσφαλῶς νὰ δύνηται νὰ κρίνῃ περὶ τῆς ἀξίας δύο σχολῶν, ὧν τὴν μὲν ἐξ ἀκοῆς μόνον ἐγίνωσκεν, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ δὲν διήκουσεν εἰμὴ μῆνάς τινας μόνον μαθήματα. Ὁπωσδήποτε ἡ εἰς τὰ Ἰωάννινα διατριβὴ ὠφέλησεν οὐκ ὀλίγον τὸν νεαρὸν Ἰγνάτιον, οἱ δὲ πολυάριθμοι φίλοι, οὓς διὰ τῆς χρηστότητος αὐτοῦ ἀπέκτησε καὶ ἰδίᾳ ὁ Ἰωάννης Μπεζούκας δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπιλησθῶσι τοῦ εὐφυοῦς καὶ χρηστοῦ ἱεροδιακόνου καὶ μετὰ τὴν ἐξ Ἰωαννίνων ἀποχώρησιν αὐτοῦ, ἀλλ' ἐξηκολούθουν δι' ἐπιστολῶν τὰς φιλικὰς αὐτῶν συνεχίζοντες διατριβάς. Καταφλεγόμενος δὲ ὑπὸ τοῦ πόθου τοῦ νὰ περιηγηθῇ τὴν ἔνδοξον ἐκείνην γῆν, ἐν ᾗ οἱ μεγαλοφυέστεροι ἄνδρες ἤκμασάν ποτε, καὶ ὧν ἐσεμνύνετο νὰ καλῆται ἀπόγονος, ἐγκαταλείπει κατὰ μάρτιον τοῦ 1756 τὰ Ἰωάννινα, καὶ μεταβαίνει εἰς Τρίκκην, ἀκμαιοτάτην τότε ἑλληνικὴν πόλιν διά τε τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Ἐνταῦθα δὲ ἤκμαζε διάσημος διδάσκαλος τοὐπίκλην Ἀσκητής[1], παρ' ᾧ ἐφοίτησεν ἐπιμελῶς ὁ Ἰγνάτιος καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς ἐν Τρίκκῃ διαμονῆς αὐτοῦ. Ἐκεῖθεν δ' ἐπεσκέψατο τὸ Καρπενήσιον, ἔνθα ἐπὶ τρεῖς μῆνας ἠκροάσατο Εὐγενίου τινὸς ἱερομονάχου διδάσκοντος ἐν τῇ ἑλληνικῇ τῆς πόλεως σχολῇ, ἀνδρὸς λίαν δοκίμου ἑλληνιστοῦ[2].

Κακῇ ὅμως μοίρᾳ περιπεσὼν λῃσταῖς, καὶ πᾶσαν ἀποβαλὼν τὴν οὐσίαν, ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλίπῃ εἰς εὐνοϊκωτέρας περιστάσεις τὴν πραγμάτωσιν τοῦ διακαοῦς αὐτοῦ πόθου, διὸ φθὰς εἰς Στυλίδα, παραθαλασσίαν πόλιν τῆς Φθιώτιδος, ἐπεβιβάσθη εἰς πλοιάριον, καὶ οὐρίου ἀνέμου τυχών, ἀφίκετο ὑγιῶς εἰς Ἄθωνα, ἐκεῖθεν δὲ μετὰ καὶ ἄλλων συμπολιτῶν αὐτοῦ προσκυνητῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐπανέκαμψεν εἰς Ἀδριανούπολιν. Εὐφρανθεὶς δὲ μετὰ τῶν φιλοστόργων γονέων ἐπ' ὀλίγον ὁ φύσει δραστήριος καὶ ἐν τῇ ἐργασίᾳ ἀνευρίσκων τὴν ἡδονὴν υἱὸς τοῦ Βανετζῆ Σάββα μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς ἀνεύρεσιν νέου σταδίου, συμφώνου πρὸς τοὺς εὐγενεῖς τῆς καρδίας αὐτοῦ πόθους. Ἀλλὰ μετὰ ἑνὸς μηνὸς περίπου ἐν αὐτῇ διατριβὴν ἠναγκάσθη ὁ Ἰγνάτιος ἵνα ἐπανακάμψῃ εἰς Ἀδριανούπολιν μετάπεμπτος ὑπὸ τοῦ γηραιοῦ πατρὸς αὐτοῦ πάσχοντος βαρέως ἐξ ἰκτέρου (κιτρινάδας), σοβαρωτάτου καὶ δυσθεραπεύτου κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην νοσήματος, ὅπερ καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν κατὰ τὴν 27 δεκεμβρίου 1758 εἰς τὰς αἰωνίους μονάς. Ὁ θάνατος τοῦ πατρὸς ἔπληξε δεινῶς τὴν εὐαίσθητον τοῦ Ἰγνατίου καρδίαν, καὶ ἠνάγκασεν αὐτὸν ἄκοντα ὅπως ἐγκαταλίπῃ τὰ ὀνειροπολήματά του, καὶ νὰ διαμείνῃ ὁριστικῶς ἐν Ἀδριανουπόλει πρὸς περίθαλψιν τῆς τε μητρὸς καὶ τῶν νεωτέρων ἀδελφῶν. Ὁ μητροπολίτης τῆς Ἀδριανουπόλεως Διονύσιος ὁ Χῖος, ὁ ἀπὸ τοῦ 1733—1774 καταγλαΐσας τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον τῆς ἡμετέρας πατρίδος προσέλαβε τὸν Ἰγνάτιον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ, ἐκτιμήσας δὲ τὴν ἱκανότητα τοῦ ἱεροδιακόνου προεχειρίσατο αὐτὸν ἐντὸς ὀλίγου ἱερομόναχον. Ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὀργὴ Κυρίου ἀμείλικτος ἐνέσκηψεν ἐφ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολήν, καὶ λοιμὸς φοβερὸς ἐξηλόθρευεν ἄρδην οἰκογενείας καὶ πόλεις. Ἡ Ἀδριανούπολις ἔπαθε τὰ πάνδεινα ὑπὸ τῆς φοβερᾶς νόσου, σωρηδὸν ἀποστελλούσης καθ' ἑκάστην εἰς τὸν ᾅδην θύματα· αἱ πλεῖσται καὶ εὐπορώτεραι τῶν οἰκογενειῶν ἐζήτουν ἄσυλον εἰς τὰς πλησιοχώρους κώμας κατὰ τῆς θεομηνίας, καὶ διῃτῶντο ἐν σκηναῖς καὶ αὐτοσχεδίοις καλύβαις.

§

Ὁ Ἰγνάτιος πιστὸς εἰς τὸ καθῆκον οὐδαμῶς ἐγκατέλιπε τὴν θέσιν αὐτοῦ· ἀλλ' ἡ ἀτάσθαλος νόσος προσέβαλε καὶ αὐτὸν ἐπικινδύνως, καὶ πάντες ἀπελπίσθησαν περὶ τῆς ζωῆς τοῦ καλοῦ ἱερέως. Ὁ μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως μετήνεγκε τότε ἐκ τῆς ἐν Ἄθωνι ἱερᾶς μονῆς τῆς Μεγίστης Λαύρας, ὑποδεχθεὶς μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων, μετὰ ἑξαπτερύγων καὶ θυμιαμάτων, τὴν τιμίαν κάραν τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, καὶ οὕτω, μετὰ νηστείας καὶ δεήσεις, κατηυνάσθη ἡ ὀργὴ τοῦ Κυρίου, καὶ ἡ θεήλατος νόσος ἔπαυσεν, ἡ δὲ Ἀδριανούπολις ἐσώθη ἐκ τῆς ἐπαπειλούσης αὐτὴν πανωλεθρίας. Εἷς δὲ τῶν ὡς ἐκ θαύματος σωθέντων ἦν καὶ ὁ Ἰγνάτιος, δόξαν καὶ εὐχαριστίαν ἀναπέμψας τῷ παναγάθῳ καὶ

---

[*] Συνέχ. ἀπὸ σελ. 213—216 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

1. Ὁ διαπρεπὴς οὗτος διδάσκαλος διέλαθε τὴν ὀξυδέρκειαν τοῦ σοφοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἡμετέρου γυμνασίου κ. Μ. Παρανίκα.

2. Καὶ τοῦτον ἐπίσης δὲν ἀναφέρει ὁ κ. Μ. Παρανίκας εἰς τὸ Σχεδίασμα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

πανοικτίρμονι Θεῷ. Εἶτα διωρίσθη (τῇ 18 ἰανουαρίου 1764) διδάσκαλος τῆς ἑλληνικῆς σχολῆς τῆς ἡμετέρας πόλεως[1], τὴν ὁποίαν διηύθυνεν ἐπὶ τετραετίαν ὅλην. Κατὰ δὲ τὸν αὔγουστον τοῦ 1768 ἀνεχώρησεν ἐκ δευτέρου εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐν ᾗ ἐπὶ δύο κατὰ συνέχειαν ἔτη διατρίψας δὲν ἔπαυσε προσομιλῶν τοῖς αὐτόθι λογᾶσι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους καὶ ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ φοιτῶν. Κατὰ δὲ τὸ ἔαρ τοῦ 1771 ἐπιβὰς τρικκαίου πλοίου ἀπέπλευσε πρὸς τὴν αὐτῷ ποθητὴν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος γῆν, εἰς ἐξακολούθησιν τῆς ἕνεκα τῆς γνωστῆς ληστείας διακοπείσης κατὰ τὸ 1756 περιηγήσεως αὐτοῦ· μετὰ περιπετειωδέστατον δὲ πλοῦν, καθ᾽ὃν καὶ πάλιν ἐκινδύνευσε νὰ περιπέσῃ εἰς χεῖρας πειρατῶν, λυμαινομένων τότε τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, ἀπεβιβάσθη τέλος εἰς Πειραιᾶ, καὶ ἐπὶ δύο περίπου ἔτη ἐξηκολούθει περιηγούμενος καὶ ἐπισκεπτόμενος τὰ σπουδαιότερα τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος μέρη. Συνέγραψε δὲ ἐν ἰδιαιτέρῳ βιβλίῳ, ὅπερ μετὰ πολλῶν ἄλλων πολυτίμων χειρογράφων περιέσωσεν ἡμῖν ὁ ἀοίδιμος συμπολίτης ἡμῶν Χ'' Ἰωάννης Παρασχίδης, τὰς περιηγήσεις αὐτοῦ, αἵτινες μεθ᾽ὅλας τὰς ἀτελείας αὐτῶν, εἰσὶ πολλοῦ λόγου ἄξιαι οὐχὶ ὡς καλλιτεχνικὸν προϊὸν τῆς ἀδεξίου ἔτι γραφίδος τοῦ Ἰγνατίου, ἀλλ᾽ ἁπλῶς διὰ τὰς πολυειδεῖς εἰδήσεις, ἃς περιέχουσι περί τε τῶν ἠθῶν καὶ τῆς γλώσσης τῶν κατοίκων τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, περὶ τῶν σωζομένων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἱστορικῶν μνημείων, καὶ διὰ τὰς ἐπιγραφάς, ἃς περιέσωσεν, ὧν ἴσως τινές εἰσιν ἀνέκδοτοι. Τὸν πλεῖστον ὅμως χρόνον διέτρεψεν ὡς ἦτο ἑπόμενον, εἰς τὰς κλεινὰς Ἀθήνας, ἐν δὲ τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ αὐτῆς τῇ Ε' κυριακῇ τῶν νηστειῶν (1 ἀπριλίου 1772) ἐξεφώνησεν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος λόγον γλαφυρώτατον περὶ ἐξομολογήσεως, περισωθέντα μετὰ πολλῶν ἄλλων μέχρις ἡμῶν. Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1773 ἐπανελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν προσεκολλήθη τῷ μητροπολίτῃ Καισαρείας Γρηγορίῳ τῷ ἐξ Ἀθηνῶν, ὅστις ἐντὸς ὀλίγου διώρισε τὸν Ἰγνάτιον πρωτοσύγκελλον αὐτοῦ. Πρὶν ἢ ὅμως μεταβῇ εἰς Καισάρειαν ηὐφράνθη μετὰ τῆς ἀγαπητῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἣν ἐπὶ τούτῳ μετεπέμψατο ἐξ Ἀδριανουπόλεως εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἐν τῇ νέᾳ αὐτοῦ θέσει ὁ Ἰγνάτιος πᾶσαν κατέβαλλεν ἐπιμέλειαν καὶ φροντίδα, ὅπως φανῇ ἀρεστὸς τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ἐπιτελῶν πιστῶς τὸ καθῆκον· πρὸς τοῦτο δὲ πᾶσαν κατέβαλε προσπάθειαν ὅπως ἐκμάθῃ τὴν πλουσίαν καὶ ὡραίαν γλῶσσαν τῶν κρατούντων, ἣν καὶ οἱ τῆς Καισαρείας κάτοικοι μόνην ἐν κοινῇ χρήσει εἶχον· ἤρξατο δὲ τότε συγγράφων καὶ μεταφράζων εἰς τὸ τουρκικὸν δι᾽ ἑλληνικῶν χαρακτήρων διάφορα συγγράμματα ἐπ᾽ ὠφελείᾳ τοῦ ἐμπεπιστευμένου αὐτῷ ποιμνίου, καὶ ἰδίᾳ ἐκκλησιαστικοὺς λόγους, οὓς ὁ ἴδιος ἀπήγγελλε καθ᾽ ἑκάστην κυριακὴν καὶ ἑορτὴν ἐπ᾽ ἐκκλησίας.

Ἐπιθυμῶν δὲ νὰ φανῇ ὡς οἷόν τε ἐπωφελέστερος, ἀνέλαβε συγχρόνως καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐν Καισαρείᾳ σχολῆς, καθὰ διαπιστεῖ ὁ κ. Μ. Παρανίκας (Σχεδίασμα σελ. 118). Ἐνταῦθα συνέγραψε καὶ τὰς περιηγήσεις αὐτοῦ εἰς τὰς ἐπαρχίας Καισαρείας καὶ Ἰκονίου, ἐν αἷς παρενείρει πολυτίμους εἰδήσεις περὶ τῆς καταστάσεως τῆς τε πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς τῶν δύο τούτων τουρκογλώσσων ὀρθοδοξοτάτων ἐπαρχιῶν τοῦ οἰκουμενικοῦ Θρόνου, περιγράφει τὰ περισωθέντα μέχρις αὐτοῦ ἐν αὐταῖς μνημεῖα τῆς τέχνης, προσδιορίζει τὰς θέσεις διαφόρων πόλεων, συλλέγει καὶ ἑρμηνεύει διαφόρους ἐπιγραφάς, ποιεῖται περιγραφὰς ναῶν καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἱερῶν σκευῶν, ἀναγράφει καταλόγους ἀρχιερέων, καὶ ποικίλας ἄλλας κοινωνικὰς καὶ ἠθικὰς ἐγκατεσπείρει ἰδέας πολλαχοῦ τῆς ὡραίας αὐτοῦ ταύτης συγγραφῆς. Ὁ Καισαρείας ἐκτιμήσας ταχέως τὰ περικοσμοῦντα τὸν Ἰγνάτιον ἔξοχα πλεονεκτήματα καὶ ἰδίᾳ τὴν περὶ τὸ πολιτεύεσθαι δεξιότητα, ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπως ἀντιπροσωπεύῃ αὐτόν, καὶ διενεργῇ ἁπάσας τὰς μετὰ τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ τῶν λογάδων τοῦ γένους ὑποθέσεις τῆς πρωτοθρόνου ταύτης μητροπόλεως, ἡ δὲ θέσις αὕτη παρέσχε τῷ Ἰγνατίῳ τὴν ἀρίστην εὐκαιρίαν, ὅπως γίνῃ γνωστὸς τοῖς ἐπιφανεστάτοις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους ἀνδρᾶσι· τὴν γνωριμίαν καὶ τὰς σχέσεις ταύτας ὁ πολυΐδρος υἱὸς τοῦ Βανετζῆ Σάββα ἐκαλλιέργησε καὶ προήγαγεν, ὡς φαίνεται ἐκ πολλῶν αὐτοῦ ἐπιστολῶν. Ἀλλ᾽ ἐν τῷ μεταξύ, τοῦ μητροπολίτου Καισαρείας διορισθέντος καὶ αὖθις συνοδικοῦ, ὁ Ἰγνάτιος ἐπανέρχεται καὶ αὖθις κατὰ τὸ 1783 εἰς Καισάρειαν ὡς ἀρχιερατικὸς ἔξαρχος. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἐπεδόθη μετὰ μείζονος ζήλου εἴς τε τὴν συγγραφὴν πρωτοτύπων διατριβῶν καὶ εἰς τὴν μετάφρασιν τῆς Βιογραφίας Βασιλείου τοῦ Μεγάλου. Ἡ συγγραφὴ αὕτη εἶναι ἓν τῶν ὡραιοτέρων τοῦ Ἰγνατίου ἔργων, καὶ δύναται ἐκδιδομένη νὰ περιποιήσῃ τιμήν τινα εἰς τὸν φιλόπονον καὶ φιλομαθῆ Ἰγνάτιον, καὶ νὰ παράσχῃ θέσιν τινὰ ἔστω καὶ δευτερεύουσαν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς πτωχῆς φιλολογίας τοῦ ἡμετέρου γένους κατὰ τὴν παρελθοῦσαν μάλιστα ἑκατονταετηρίδα. Τότε συνέγραψε προσέτι διατριβάς, μελέτας καὶ ἐκλογὰς διαφόρους, καὶ σύντομον ἑλληνικὴν γραμματολογίαν. Ὡραῖον ἔργον τῆς περιόδου ταύτης εἶναι προσέτι καί: ἡ ἄθλησις τοῦ ἐν Καισαρείᾳ νεομάρτυρος Δημητρίου, τοῦ ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῇ κώμης Σκοπῆς ὁρμωμένου (1777). Δὲν δύναμαι δ᾽ ἐν σιγῇ νὰ παρέλθω καί τινα εἰς τὸ τουρκικὸν μετάφρασιν τῆς ὑπὸ τοῦ Ἱερεμίου Σιναΐτου συντεθείσης περιγραφῆς τοῦ θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ, ἣν καὶ ἐξέδωκεν ὁ Ἰγνάτιος ἐν Βενετίᾳ κατὰ τὸ 1784, ὅπερ ὁ Α. Π. Βρετὸς δὲν συμπεριέλαβεν ἐν τῇ Νεοελληνικῇ αὐτοῦ Φιλολογίᾳ. Ἐν τῷ προλόγῳ τῆς μεταφράσεως ταύτης προσφωνεῖ λίαν κολακευτικῶς τὸν προϊστάμενον μητροπολίτην Καισαρείας Γρηγόριον, μετὰ τὴν ἔκδοσιν δὲ τοῦ βιβλίου ἐπῆλθεν ὁ προβιβασμὸς αὐτοῦ εἰς ἐπίσκοπον Ναζιαν-

1. Ἀπομνημονεύματα Ἰγνατίου Ναζιανζοῦ· ἴδε καὶ κώδηκα τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ ἔτους 1819 ἐν ὑποσημειώσει.

ζοῦ· πότε ὅμως προήχθη εἰς τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἐπὶ πόσον καιρὸν διέτριψεν ἐν τῇ ἐν λόγῳ ἐπισκοπῇ, τοῦτο εἶναι δυστυχῶς ἄγνωστον· ἄγνωστον δ' ἐπίσης εἶναι καὶ πότε καὶ διατί παρῃτήθη τῆς ἐν λόγῳ ἐπισκοπῆς ὅπως ἰδιωτεύσῃ ἐν τῇ ἀγαπητῇ πατρίδι· περὶ τούτου οὐδαμοῦ τῶν ἀπομνημονευμάτων οὐδαμῶς ἀναφέρει ὁ Ἰγνάτιος. Ἴσως οἱ πολλοὶ μόχθοι καὶ ἀγῶνες, αἱ συνεχεῖς ὁδοιπορίαι καὶ περιηγήσεις, αἵτινες κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἦσαν λίαν ἐπίπονοι, κατέβαλον τὸν ἄνδρα, ἴσως δὲ βλέπων καὶ ἑτέρους πολλῷ αὐτοῦ ὑποδεεστέρους προαγομένους διὰ εὐτελῶν μέσων, ἑαυτὸν δὲ παρηγκωνισμένον ἐν ἀφανείᾳ, ἀηδιάσας ἀπεσύρθη τῶν πραγμάτων καὶ ἐγκαταλιπὼν τὴν ἀλλοδαπὴν ἀπεφάσισεν ἵνα διέλθῃ τὰς ὑπολειπομένας αὐτῷ ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς οἰκογενείας, ἐν τῇ ἀγαπητῇ αὐτῷ Ἀδριανουπόλει, ἐν ᾗ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος εὑρίσκομεν αὐτὸν ἐφησυχάζοντα καὶ ἀφιερωμένον ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν θεραπείαν τῶν Μουσῶν, καὶ συναναστρεφόμενον μετὰ τῶν ἀειμνήστων τῶν χρόνων ἐκείνων διδασκάλων τῆς ἑλληνικῆς ἡμῶν σχολῆς, καὶ ἰδίᾳ μετὰ τοῦ διακεκριμένου Γρηγορίου Μιχαηλόγλου.

(ἕπεται τὸ τέλος).

Γ. Ι. ΛΑΜΠΟΥΣΙΑΔΗΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΡΑΙΝΕΤΙΚΗ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΑΥΤΩΝ

Ὁ ἐν τῇ κώμῃ Προκοπίῳ (Οὐρκιοὺπ) τῆς Καππαδοκίας ὁσιώτ. ἱερομόναχος κ. Διονύσιος, ὅστις διασώζει παρ' ἑαυτῷ γράμματα συμβουλευτικὰ καὶ κοινωφελῆ τοῦ ἀειμνήστου μητροπολίτου Καισαρείας Εὐσταθίου Κλεοβούλου, ἔπεμψεν ἡμῖν τὴν περὶ σχολείων προτρεπτικὴν ταύτην ἐγκύκλιον. Ὑπὲρ τῆς ἐπανόδου τῶν φώτων εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην, ἣν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἀπεκάλεσε «μητρόπολιν καὶ καθηγεμόνα τῶν λόγων», ἐργαζόμενος ὁ ἀοίδιμος ἱεράρχης, ἓν μνημεῖον τῆς φιλογενείας καὶ τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ πόθου κατέλιπε καὶ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ἥτις καὶ σήμερον, ἐκείνου θανόντος, ἱκανὴ νὰ παραθήξῃ τὴν ἐγνωσμένην φιλομουσίαν καὶ φιλογένειαν τῶν ὀρθοδόξων, πρὸς οὓς ἀπευθύνεται, μετ' εὐλαβείας καὶ καρποφορίας δύναται ν' ἀναγνωσθῇ. Σ. Σ. Ἐκκλ. Ἀλ.

† Εὐστάθιος ἐλέῳ Θεοῦ ταπεινὸς μητροπολίτης Καισαρείας Καππαδοκίας.

Εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, τιμιώτατοι καὶ χρήσιμοι δημογέροντές τε καὶ πρόκριτοι, καὶ οἱ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι χριστιανοὶ τῆς καθ' ἡμᾶς θεοσώστου ἐπαρχίας Καισαρείας Καππαδοκίας, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ καὶ περιπόθητα, χάρις εἴη πᾶσιν ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ Σωτῆρος, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχή, εὐλογία καὶ συγχώρησις·

Ὅστις τῶν εὐσεβῶν ἐπαρχιωτῶν ἀναγινώσκει ἐφημερίδας, ἢ ἔλαβεν εὐκαιρίαν τοῦ ἐπισκέψασθαι καὶ παραμεῖναι χρόνον τινὰ ἐν πόλεσι καὶ χώραις, ἔνθα ἐπιχωριάζει μὲν ἡ πάτριος ἑλληνικὴ γλῶσσα ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς, τὰ δ' ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ ἔργα καὶ καθιδρύματα διατελοῦσιν ἐν ἀκμαίᾳ καὶ ἀνθηρᾷ καταστάσει, ἐκεῖνος ἔγνωκε πάντως ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως πόσον ἐκεῖναι αἱ ὄλβιαι πολιτεῖαι ὑπερέχουσι τῆς ἡμετέρας πατρίδος περὶ τὰ γράμματα, καὶ τὴν γλῶσσαν, καὶ τὴν ἐμπορίαν, καὶ τὰ πλούτη, καὶ περὶ πᾶσαν ἁπλῶς τὴν ἠθικήν τε καὶ διανοητικὴν καὶ κοινωνικὴν ἐπίδοσιν καὶ εὐημερίαν. Οὐδεὶς δ' ἐστὶν ἐν ὑμῖν ὃς οὐκ ἤκουσεν ὅτι τὰ πολύσοφα καὶ φιλοπονώτατα ἔθνη τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, παρ' ὧν ἐτησίως ἀναλίσκονται πολλαὶ μυριάδες χρημάτων πρὸς κοινὴν τῶν πάντων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἐκπαίδευσιν καὶ πρὸς διάδοσιν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, εἰς τηλικοῦτον ἀνήχθησαν ὕψος κοινωνικῆς τελειότητος, εἰς τηλικοῦτον μεγαλεῖον πολιτικῆς δυνάμεως, καὶ οὕτω κολοσσαῖα ἐθησαύρισαν πλούτη κοινῇ καὶ ἰδίᾳ, ὥστε κρατοῦντες αὐτοὶ ἐν ταῖς χερσὶ τὰ ἀπόρρητα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, τὴν κλεῖδα πάσης ἐπιστήμης καὶ τέχνης, καὶ πᾶν ὅ,τι ἀρχῆθεν καὶ ἐς δεῦρο ἐξεῦρε καὶ ἀνεκάλυψεν ἡ μεγαλοφυὴς ἀνθρωπίνη διάνοια, τὴν σήμερον ἄγουσι καὶ φέρουσι διὰ τῆς σοφίας καὶ ἰσχύος αὐτῶν πάντα μονονουχὶ τὰ ἀπαίδευτα καὶ ἀπολίτευτα ἔθνη τῆς ὑφηλίου, Εὐρωπαῖοι καὶ Ἀμερικανοί, διευθύνοντες τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, τὰς ἀτμομηχανὰς καὶ τοὺς σιδηροδρόμους, τὰ ἠλεκτρογραφεῖα καὶ τὰ τυπογραφεῖα, τὰς ἀεροπόρους ἐκδρομὰς καὶ τὴν τῶν ἐνάστρων κόσμων κατασκόπησιν, πάσας τὰς ἀπεράντους καὶ τεραστίους ἐργασίας τοῦ ἀεικινήτου ἀνθρώπου, τὰς ἐπὶ τῆς γῆς, τὰς ἔνερθεν, τὰς ἐπὶ τῶν ὑδάτων, καὶ τὰς ὑποβρυχίους, τὰ οἰκονομικὰ τῶν ἐπικρατειῶν ὁμοίως ὥσπερ καὶ τὰ τῶν ἰδιωτικῶν οἴκων, τοὺς στόλους καὶ τοὺς στρατούς, καὶ πᾶσαν τὴν πολιτικὴν πυξίδα τοῦ κόσμου. Εἰ δὲ ἐκεῖνα τὰ διὰ μόνης τῆς θεωρητικῆς τε καὶ πρακτικῆς ἐμπειρίας καὶ ἀνατροφῆς κραταιότατα καὶ μετὰ τὸν παντοδύναμον καὶ πάνσοφον Θεὸν πρῶτα παντοδύναμα καὶ πάνσοφα καταστάντα ἔθνη ἐφειδωλεύοντο, ὡς ἡμεῖς, τὰς ἀναγκαίας δαπάνας καὶ συνδρομὰς τῆς ἐπὶ βελτιώσει καὶ αὐξήσει τῶν παρ' αὐτοῖς κοινῶν καὶ ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων, καὶ ἔμενον, ὡς ἡμεῖς, ἀπαίδευτα καὶ ἐν τῇ κατωτάτῃ βαθμίδι τῆς τεχνουργικῆς τε καὶ ἐπιστημονικῆς ἀναπτύξεως καὶ παιδείας, ἆρ' οὐχὶ κἀκεῖνα ἐγένοντ' ἂν παντάπασιν ἀσθενῆ καὶ ἄπορα καὶ ἄθλια καὶ ἀξιοθρήνητα; Ἢ οἴεσθε τοὺς πρὸς Ἑσπέραν καὶ πρὸς Ἄρκτον λαοὺς, νῦν μὲν εὐρύτερον, καὶ ὀξύτερον, καὶ ἰσχυρότερον τοῦ ἡμετέρου κεκτῆσθαι τὴν δε περὶ τὰ καλὰ καὶ μεγάλα τῶν ἔργων σύμφυτον ὁρμήν, καὶ εὐστροφίαν, καὶ δεξιότητα μείζω καὶ δραστικωτέραν; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Πάντες μὲν γὰρ οἱ ἄνθρωποι γενικώτερον φύσει τοῦ αὐτοῦ καὶ παραπλησίου ἔλαχον εὐμοιρήσαντες νοῦ, καὶ τῶν αὐτῶν ψυχικῶν καὶ σωματικῶν διαθέσεων. Οἱ δέ γε τῶν εὐκραεστέρων καὶ ὀρεινοτέρων κλιμάτων, οἷον τὸ καθ' ἡμᾶς, πολὺ τῶν ἄλλων διενηνόχασι, τὰ περὶ τὸ ἦθος καὶ τὴν διάνοιαν καὶ τὴν πρὸς πᾶν ὁτιοῦν ἐπίχαριν εὐτραπελίαν καὶ δεξιότητα, ὥσπερ οὖν ἥ τε πεῖρα διδάσκει, καὶ οἱ δεινοὶ τῆς πείρας ἐξηγηταὶ Θουκυδίδης, καὶ Ἀριστοτέλης ἀνιστορήσαντες, αὐτοὶ δι' ἑαυτῶν τὴν τῆς πείρας ἀλήθειαν συνετεκμηριώσαν. Οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι, καὶ τούτων μάλιστα οἱ ἐκ τῆς ἰωνικῆς φυλῆς, οὕτω καὶ μεγαλοφυεῖς καὶ μεγάλοι γεγόνασιν ἄνδρες περὶ τὴν ἀγωγήν, περὶ τὴν τέχνην, περὶ τὴν γλωσσικὴν ἁρμονίαν καὶ τελειότητα, περὶ τοὺς νόμους, περὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν τούτων δέσποιναν φιλοσοφίαν, περὶ τὰ στρατιωτικὰ καὶ τὰ πολιτικά, καὶ τὰς ἐφευρέσεις, ὥστε δυνατὸν εἰπεῖν ἀπεριφιλαύτως ὅτι, εἰ μὴ οὗτοι ἦσαν, τάχ' ἂν τὴν ἀρχὴν οὐδ' ἂν ὑπῆρξεν Εὐρώπη ἐλευθέρα καὶ φωτεινή· καίτοι γε ἐκεῖνοι μὲν οὐκ εὐπορήσαντες τοσούτων καὶ τηλικούτων τῆς νυνὶ Εὐρώπης ἀρχετύπων καὶ εὐκολιῶν, αὕτη δὲ ἔτι καὶ νῦν εὐγνωμόνως ἀνομολογοῦσα τὸ κατὰ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας πρωτό-

φρασιν γενομένην ὑπὸ τοῦ φιλοπόνου διδάκτορος τῆς Φιλοσοφίας κ. Δ. Η. Οἰκονομίδου, καθηγητοῦ τῆς λατινικῆς γλώσσης ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Μ. τοῦ Γ. Σχολῇ. Αἱ κρίσεις τοῦ διδάκτορος κ. Φιλίππου Μάγερ ἔχουσιν ᾧδε :

Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ ἀκαμάτως καὶ λίαν ὠφελίμως διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν γνῶσιν τὴν περὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ παρὰ τοῖς βυζαντιακοῖς ἕλλησιν ἀρχαίας τε καὶ νεωτέρας ἐποχῆς ἐργαζομένου συγγραφέως (κατάλογος τῶν μικροτέρων αὐτοῦ συγγραφῶν ἐν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδεδομένοις «Χρονικοῖς τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας», 1883, σελ. 251 κ. ἑ.) παρέχει ἡμῖν σπουδαιοτάτην συλλογὴν διατάξεων τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως. Μέχρι τριῶν τόμων ὑπολογιζόμενον ἐκδίδοται τοῦτο ἀσφαλῶς ὡς διαρκὲς καὶ τοῖς συνδρομηταῖς δωρεὰν διδόμενον παράρτημα ἐν ὄγκῳ ἡμίσεος φύλλου εἰς ἕκαστον ἀριθμὸν τῆς ὡσαύτως ὑπὸ τοῦ συγγραφέως συντασσομένης ἀξιολόγου «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας». Ὁ προκείμενος τόμος, ὁ κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τῷ περιοδικῷ τούτῳ συνοδεύσας, ἐξεδόθη ἤδη ἰδιαιτέρως ἀλλὰ μόνον ἐν ὀλιγίστοις ἀντιτύποις, ἑπομένως μετ' οὐ πολὺ τὸ σύγγραμμα θέλει συγκαταλεχθῇ μεταξὺ τῶν σπανιωτάτων.

Ἡ συλλογὴ τῶν διατάξεων θὰ περιλάβῃ τὴν ἐποχὴν ἀπὸ τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου μέχρι τοῦ νῦν οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κ. Διονυσίου. Ἵνα μὴ ἐπεκτείνῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ μέχρι τοῦ ἀδυνάτου, ἀπέκλεισεν ὁ συγγραφεύς, ὡς ἐν τῇ εἰσαγωγῇ λέγει, τῆς ἐν αὐτῷ δημοσιεύσεως πάσας τὰς πατριαρχικὰς ἐκείνας διατάξεις, αἵτινες ἀναφέρονται α') εἰς δικαστικὰς ὑποθέσεις ἰδιαιτέρων ἐκκλησιαστικῶν ἐνοριῶν, β') εἰς τὰ μοναστήρια ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ τῆς πολιτείας καὶ τῶν ἐδαφικῶν αὐτῶν ἀξιώσεων, γ') εἰς τὴν καταδίκην τῶν ἑκάστοτε εἰς τὴν ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν ἀναφανεισῶν πεπλανημένων διδασκαλιῶν. Ἐκ τοῦ Α' τόμου ἀπεκλείσθησαν ἰδίᾳ αἱ ἄλλως ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον αὐτῶν ἐνταῦθα ἀνήκουσαι διατάξεις, αἵτινές εἰσι δεδημοσιευμέναι ἤδη ἐν τῷ Ε' τόμῳ τῆς συλλογῆς Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ (Ἀθήνησι 1852—59), τῆς ὁποίας τὸ περιεχόμενον ἀνήκει εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ὡσαύτως δίκαιον.

Ἡ κατάταξις τῶν διατάξεων φαίνεται ὅτι εἶναι ἡ χρονολογική, καὶ αὕτη ἐφηρμόσθη προσέτι καὶ ἐν τοιαύταις περιστάσεσι, καθ' ἃς ἡ ἐσωτερικὴ συνάφεια τῶν ἐγγράφων εὐκταίαν καθίστα ἐξαίρεσίν τινα τοῦ κανόνος τούτου. Κατὰ ταῦτα, πέντε ἀριθμοὶ ἀνάγονται εἰς τὴν μέχρι τοῦ 1453 ἐποχήν, ἡ δὲ νεωτάτη τῶν διατάξεων, χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1844. Ἐν συνόλῳ 115 τεμάχια εἶναι δεδημοσιευμένα ἐν τῷ Α' τόμῳ[1].

Αἱ πηγαί, ἐκ τῶν ὁποίων ἀρύεται ὁ συγγραφεὺς τὰ ἐπίσημα αὐτοῦ ἔγγραφα, εἶναι τὸ μὲν ἔντυποι, τὸ δὲ χειρόγραφοι. Ἀλλ' ἄξιον ἐπαίνου εἶναι ὅτι ἐν τῇ συλλογῇ συμπεριελήφθησαν σπάνιαί τινες δημοσιεύσεις, διότι ἀκριβῶς τοῦτο καθίστησι τὰ μάλιστα δύσκολον τὴν σπουδὴν τῶν βυζαντιακῶν καὶ νεοελληνικῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, ὅτι ἡ πρὸς τοῦτο συντελοῦσα φιλολογία τὰ μάλιστα διεσπαρμένη καὶ ἥκιστα προσιτὴ εἶναι. Τὰ πλεῖστα ἑλληνικὰ ἔργα δῆλον ὅτι ἐκδίδονται δαπάνῃ τοῦ ἰδίου συγγραφέως, ἢ διὰ συνδρομῶν· ὡς ἐκ τούτου ἀμέσως καὶ μετ' ὀλίγα ἔτη δυσεύρετον καθίσταται ἔργον τι· τοῦτο οὐ διορθωθήσεται ἄλλως ἢ ἐὰν οἱ γερμανοὶ βιβλιοπῶλαι ἀναλάβωσιν ὅπως τακτικῶς ἐκτιθῶσιν εἰς ἀγορὰν τὰ εἰς τὴν νεοελληνικὴν φιλολογίαν ἀναγόμενα. Οἱ λοιποὶ ἀριθμοὶ τοῦ προκειμένου τόμου εἰσὶν ἐκ τῶν ἄχρι σήμερον μὴ ἐκδοθέντων· ἐκ τούτων προέρχονται: 17 μὲν ἐκ τῶν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον ἀνηκόντων κωδήκων, 43 δὲ ἐκ τοῦ κώδηκος τοῦ Κριτίου, 11 ἐκ τοῦ κώδηκος τοῦ Κυπρίου Φωτίου, οἱ δὲ λοιποὶ συνηθροίσθησαν ἐκ διεσπαρμένων πηγῶν. Τίνες ἦσαν ἀμφότεροι οἱ τελευταῖον ὀνομασθέντες ἄνδρες, τοῦτο ὤφειλεν ὁ συγγραφεὺς νὰ γνωστοποιήσῃ ἀκριβέστερόν πως. Περὶ τοῦ Φωτίου ἀναφέρεται μέν, ὅτι ὑπῆρξεν ἄλλοτε Λογοθέτης Γενικοῦ τῆς Μ. Ἐκκλησίας (σελ. 73), ἔπειτα δὲ ἀκολουθεῖ παραπομπὴ εἰς τὰ «Χρονικὰ τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας» (σελ. 178), ἀλλ' ἐν ὁπόσον ὀλίγαις βιβλιοθήκαις εὑρίσκεται ἴσως τὸ βιβλίον τοῦτο; Περὶ τοῦ ὀνόματος ὅμως τοῦ Κριτίου λείπουσι καὶ τοιαῦται ἑρμηνεῖαι, ὁ δὲ συγγραφεὺς ἀρκεῖται ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν 22 ἁπλῶς νὰ γράφῃ: «Μετεγράφη ἡ διάταξις ἀπὸ τοῦ κώδηκος τοῦ Κριτίου, κτήματος ὄντος ἄλλοτε τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου ΣΤ'». Μετὰ κόπου εὗρον ἔπειτα, ὅτι ὁ Κριτίας κατὰ τὸ 1760 ὑπῆρξε γραμματεὺς τοῦ Πατριαρχείου, (Χρονικὰ κτλ. σελ. 159). Διὰ τοὺς ἀκολούθους τόμους τολμῶ ὡς ἐκ τούτου νὰ ἐκφράσω τὴν ἐπιθυμίαν ἵνα εὐαρεστηθῇ ὁ συγγραφεύς, προκειμένου περὶ τοιούτων ζητημάτων, π. χ. καὶ μνείας γινομένης περὶ τῶν πατριαρχικῶν κωδήκων, νὰ παράσχῃ ἡμῖν πλείονα καὶ καλὰ ἀρυόμενος ἐκ τῶν πολλῶν αὐτοῦ γνώσεων.

Ὡ πρὸς τὸ περιεχόμενον ἀνάγονται ἐκ τῶν 115 ἀριθμῶν: εἰς διατάξεις μὲν περὶ μνηστείας, προικός, γάμου καὶ διαζυγίου, καὶ σαρκικῆς καὶ πνευματικῆς συγγενείας 45·—περὶ τῆς θέσεως τῶν πατριαρχῶν, τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων ἐν γένει, τῶν ἀρχιερέων καὶ ὑψηλῶν πνευματικῶν τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς λειτουργῶν καὶ δὴ ὑπὸ πολυειδεῖς ἐπόψεις πραγματεύονται 22 διατάξεις·—τῆς εὐχαριστίας μιμνήσκονται 7 διατάξεις·—εἰς τὸν μοναστηριακὸν βίον ἀναφέρονται ἐξ αὐτῶν 5·—εὑρίσκομεν δὲ καὶ ἰσαρίθμους συλλογὰς ζητημάτων μετ' ἐπισυνημμένων πατριαρχικῶν ἀποφάσεων·—εἰς τὴν σύγκρισιν τῆς ὀρθοδόξου καὶ τῆς παρὰ τῇ ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ πράξεως ἐν σχέσει πρὸς τὴν μετάδοσιν τῶν Μυστηρίων εἰς ἀλλοδόξους (Διαμαρτυ-

---

1. Ὁ πολυμαθὴς διδάκτωρ παρέλιπε τὰς ἀπὸ σελίδος 391 καὶ ἑξ. ἐν τῷ εὑρετηρίῳ τοῦ Α' τόμου παρασυναφθείσας ἐννέα διατάξεις, ὧν αἱ τελευταῖαι τυγχάνουσι σπουδαιόταται. Σ. Σ. Ἐκκλ. Ἀλ.

ρομένους, Ἀρμενίους, Καθολικούς) ἑλκύουσι τὴν προσοχὴν ἡμῶν 4 σπουδαιότατα ἔγγραφα. Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 37 ἐγγράφῳ εὑρίσκομεν ἀπαγόρευσιν τῶν μεταφράσεων τῶν Ἁγίων Γραφῶν εἰς τὴν νέαν ἑλληνικήν·—περὶ τῆς προπαιδεύσεως τῶν κληρικῶν διὰ τὸ ἱερατικὸν ἀξίωμα πραγματεύεται ὁ ἀριθμὸς 62·—ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 98 τεμαχίῳ ἀναγινώσκομεν δριμεῖαν διαμαρτύρησιν κατὰ τῆς ἐλευθεροφροσύνης· τὸ κατὰ τὸ 1793 γραφὲν τοῦτο ἔγγραφον ἀπευθύνεται πρὸς «τοὺς Βολταίρους, Φρανκμαζόνας καὶ Ροσσοὺς (ὀπαδοὺς τοῦ Ρουσσώ;) καὶ Σπινόζας»·—ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς διατάξεις περὶ τῶν διὰ τὰ κόλυβα ἐρίδων παρατηρῶ, ὅτι τοιαύτας ἔχομεν ἔτι περισσοτέρας· κατέχω τὰ πλήρη ἀντίγραφα τεσσάρων ἀριθμῶν εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἀνηκόντων. Προσέτι καθίστανται ἡμῖν γνωστὰ ἐκ τοῦ προκειμένου τόμου καί τινα ἄλλα ἐπίσημα ἔγγραφα, ὧν τὸ περιεχόμενον ἀδύνατον νὰ παρασταθῇ δι' ὀλίγων λέξεων.

Ἐν σχέσει πρὸς τυπογραφικὰ λάθη ἐντύπωσιν μοὶ προὐξένησεν, ὅτι ὁ ἀριθμὸς 43 ἠριθμήθη δίς· τὸ παρόραμα ὅμως τοῦτο διώρθωσε τρόπον τινὰ ὁ συγγραφεὺς κοσμήσας διὰ τῶν ἀριθμῶν 55 καὶ 56 τὸ μετὰ τὸ 54 ἑπόμενον ἔγγραφον. Ἕτερα ἀσήμαντα λάθη, τὰ ὁποῖα ἕκαστος καὶ μόνος δύναται νὰ διορθώσῃ εἶναι π. χ. τὰ ἑξῆς: σελ. 21, στίχ. 2 κάτωθεν μοναχικόν[2] ἀντὶ μοναχικόν· σελ. 22, στίχ. 13 κάτωθεν σφαλμάτω,ν ἀντὶ σφαλμάτων· σελ. 42, στίχ. 8 κάτωθεν κετὰ ἀντὶ κατά· σελ. 263, στίχ. 10 κάτωθεν λέξις, ἥτις ὅλως παρεμορφώθη καὶ αὕτη εἶναι ἡ λέξις Τριάδος· σελ. 281, στ. 16 κάτωθεν fancmasons[3] ἀντὶ fancmaçons.

ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΝΑΖΙΑΝΖΟΥ*

§

Οἱ κατὰ καιροὺς ἀρχιερεῖς ἐτίμων καὶ ἔσεβον τὸν πολὺν Ἰγνάτιον διά τε τὴν φιλομάθειαν, φιλοπονίαν καὶ χρηστότητα, καὶ ἰδίᾳ ὁ περίπυστος ἡμῶν συμπολίτης Κύριλλος ὁ Σερμπετσιόγλους, ὁ μετὰ ταῦτα ὡς Κύριλλος ΣΤ' καταγλαΐσας τὸν οἰκουμενικὸν Θρόνον, ὅστις οὐδέποτε ἀπεχωρίζετο τοῦ γηραιοῦ ἐπισκόπου, ἀλλ' εἶχεν αὐτὸν πάντοτε παρ' ἑαυτῷ συμπάρεδρον καὶ ἐπίτροπον εἰς τὰς ὑποθέσεις αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ ὅτε οἱ λογάδες τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους προσεκάλεσαν αὐτὸν ὅπως κατὰ τὰς χαλεπὰς ἐκείνας ἡμέρας ἀναλάβῃ τοὺς οἴακας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὁλκάδος, ὁ ἀοίδιμος Κύριλλος καὶ ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ οἰκουμενικοῦ Θρόνου δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιλησθῇ τοῦ σεβασμίου ἐπισκόπου, ἀλλὰ γινώσκων τὴν φιλομάθειαν τοῦ ἀνδρὸς ἀπέστελλεν αὐτῷ ἑκάστοτε διάφορα νεωστὶ ἐκδιδόμενα συγγράμματα, εἰς ὧν τὴν μελέτην μετὰ μεγίστης ἡδονῆς ἐπεδίδετο ὁ φιλομαθὴς γέρων. Τοσαύτη δὲ ἦν ἡ φιλοπονία τοῦ ἀνδρὸς καὶ τηλικαύτη ἡ πρὸς τὸ συγγράφειν ἐπιθυμία, ὥστε περὶ τὰ ἔσχατα ἤδη τοῦ μακροῦ βίου αὐτοῦ συνέγραψεν ἐγχειρίδιον περὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχευσάντων ἀπὸ Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου καὶ πρώτου ἱεράρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τοῦ ἀοιδίμου Κυρίλλου τοῦ ΣΤ'. Τὸ πόνημα δὲ τοῦτο ἀπέστειλε (τῷ 1815—1816) τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ Κυρίλλῳ ὅπως ἐκτυπωθῇ ἐν τῷ πατριαρχικῷ τυπογραφείῳ· κακῇ ὅμως μοίρᾳ, τὸ πτωχὸν τῶν περιστάσεων δὲν ἐπέτρεψε τὴν ἔκδοσιν τόσῳ πολυτίμου συγγραφῆς, τὸ δὲ χειρόγραφον δυστυχῶς ἀπώλετο πρὸς βλάβην τῆς τε ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ἱστορίας, καὶ τῆς νεωτέρας ἡμῶν γραμματολογίας. Ὁ δὲ περιφανὴς ἐν τῷ θρόνῳ τῆς Ἀδριανουπόλεως διάδοχος τοῦ Κυρίλλου Δωρόθεος ὁ Πρωΐος, ἐκ φήμης γινώσκων τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀνδρός, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, πρὶν ἢ μεταβῇ εἰς τὴν μητρόπολιν αὐτοῦ, διώρισεν αὐτὸν ἐπίτροπον ἀρχιερατικὸν ἐν Ἀδριανουπόλει. Τὴν ἔντιμον ταύτην ὑπηρεσίαν μετὰ πολλῆς τῆς προθυμίας ἀπεδέξατο ὁ Ἰγνάτιος, καὶ ἀπέστειλε τῷ σοφῷ Πρωΐῳ συγχαρητήριον ἐπιστολὴν ἐπὶ τῇ εἰς τὸν μητροπολιτικὸν τῆς Ἀδριανουπόλεως θρόνον ἀναρρήσει· αὕτη δ' ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Τῇ ὑμετέρᾳ σεβασμιωτάτῃ μοι καὶ θεοφρουρήτῳ πανιερότητι ὁ γήρατι καμφθεὶς καὶ ἐν ἐπισκόποις ἐλάχιστος Ναζιανζοῦ τὰς ἀξιοχρέους μοι ὀφειλομένας καὶ πανευλαβεῖς προσκυνήσεις ταπεινῶς ἀποδίδωμι. Ἣν διατηρείη τὸ κρεῖττον ὑγιᾶ, πανεύθυμον καὶ πανευδαίμονα, μακροημερεύουσάν τε καὶ ἀνεπηρέαστον ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ μετὰ δαψιλεστάτης εὐτυχίας τῶν εὐκταίων Αὐτῇ ἀγαθῶν καὶ καταθυμίων. Τὴν σεβασμίαν Αὐτῆς δεσποτικὴν ἐπιστολὴν ὑπτίαις χερσὶ κομισάμενος, ἀνέγνων αὐτὴν ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἐντιμοτάτων κληρικῶν καὶ τῶν λοιπῶν γερόντων· γνόντες δὲ δι' αὐτῆς τὴν βουλήσει θείᾳ γενομένην ἐκλογὴν καὶ μετάθεσιν τῆς ὑμετέρας πανιερότητος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως, ὕμνους εὐχαριστηρίους ἀνεπέμψαμεν ἅπαντες εἰς τὸν φιλάνθρωπον Θεόν, ὁποῦ μᾶς ἐχάρισεν ἀρχιερέα τοιοῦτον, τοῦ ὁποίου αἱ ἀρεταὶ καὶ τὰ θαυμάσια πλεονεκτήματα, καὶ φυσικὰ καὶ ἐπίκτητα, ὅλων σχεδὸν τὰ στόματα εἰς ἐγκώμια καὶ ἐπαίνους τῆς σεβασμιότητός του ἐπλάτυναν, καὶ εἰς ὅλων τῶν

2. Ἐν ἱκανῷ ἀριθμῷ ἀντιτύπων τὸ σφάλμα διωρθώθη, ὡς καὶ τὸ κατωτέρω σημειούμενον.— Ἡ δὲ λέξις Τριάδος ἐν ὀλίγοις μόνον ἀντιτύποις παρεμορφώθη. Σ. Σ. Ἐκκλ. Ἀλ.

3. Οὕτω γράφεται ἡ λέξις ἐν τῷ φυλλαδίῳ, ἐξ οὗ παρελήφθη τὸ θέσπισμα κατὰ τῶν πανθεϊστῶν· ὅταν ἔγγραφόν τι μεταγραφόμενον ἐκδιδῶται, ἡ γραφὴ τῶν κυρίων ὀνομάτων ἰδίως διατηρεῖται ὡς ἔχει ἐν τῷ χειρογράφῳ ἢ τῷ σπανίῳ ἐντύπῳ, ἐξ οὗ γίνεται ἡ μεταγραφή. Σ. Σ. «Ἐκκλ. Ἀλ.»

* Συνέχ. ἀπὸ σελ. 218—220 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου καὶ τέλος.

ἀκουόντων τὰ ὦτα θαυμασίως ἐνηχοῦσιν· ὅθεν χαίροντες καὶ σκιρτῶντες περιμένομεν τὴν αἰσίαν καὶ ἀνεπηρέαστον ἔλευσίν της, καὶ τὴν φαιδρὰν καὶ ποθεινοτάτην ἡμῖν προσωπικήν Της ἀπόλαυσιν. Δὲν μᾶς ἀφῆκεν ἄρα ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης καὶ πατὴρ τῶν οἰκτειρμῶν ἀπαρακλήτους εἰς τὸν ἀφ' ἡμῶν πνευματικὸν χωρισμὸν τοῦ θειοτάτου καὶ σεβασμιωτάτου ἡμῶν πατρὸς καὶ κηδεμόνος, τοῦ καὶ θεοδοξάστου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου· (ὃν ὁ Κύριος διατηρείη ἀνεπηρέαστον ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ)· ἀλλὰ προσχὼν τὸ οὖς αὐτοῦ εἰς τὰς πρὸς αὐτὸν θερμὰς ἡμῶν δεήσεις καὶ ἱκεσίας ἐπισκοπῇ ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἐξ ὕψους, καὶ ηὐδόκησεν ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰώμενος νὰ μεταβάλῃ τὴν λύπην μας εἰς χαρὰν, καὶ νὰ μᾶς στείλῃ ποιμένα τῷ ὄντι χριστομίμητον καὶ σοφώτατον, καὶ ἄξιον διάδοχον τοῦ προκατασχόντος τὸν ἁγιώτατον τοῦτον θρόνον, καὶ τὴν πνευματικὴν ταύτην φυτείαν χριστομιμήτως ἀρδεύσαντος καὶ καλλιεργήσαντος μὲ τὴν ἐπομβρίαν τῶν σοφῶν του καὶ θείων λόγων· δὲν λείπω δὲ ὅσον ἐκ μέρους μου κατὰ τὴν δεσποτικήν Της ἐντολὴν, ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπιστατῶ ἐπιμελέστατα, καὶ νὰ θεωρῶ ἀκριβῶς τὰς ἐπισυμβαινούσας ὑποθέσεις τῆς ὑμετέρας πανιερότητος . . . . 'Αλλὰ ταῦτα μὲν δουλικῶς, τὰ δὲ ἔτη τῆς ὑμετέρας θεοφρουρήτου πανιερότητος εἴησαν θεόθεν πλεῖστα, πανευτυχῆ, καὶ τρισόλβια.

1813 ἰουλίου 5.

Ὁ Ναζιανζοῦ ΙΓΝΑΤΙΟΣ.

Πομπωδέστατα καὶ πανηγυρικώτατα ἡ πόλις ὑπεδέξατο τὸν σοφὸν Πρώιον ἐν τῇ εἰς 'Αδριανούπολιν ἐλεύσει· ἅπαντες οἱ πολῖται ἐξῆλθον εἰς προϋπάντησιν αὐτοῦ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων· οἱ μαθηταὶ τῆς σχολῆς ἔψαλλον εἰς τιμὴν αὐτοῦ διάφορα ᾄσματα ποιηθέντα ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς σχολῆς Γρηγορίου Μιχαήλογλου· ὁ δὲ γηραιὸς 'Ιγνάτιος ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ κλήρου καὶ τῶν προκρίτων προεχώρησε μέχρι τοῦ Χατζιλὰρ 'Εζανὶ, δηλαδὴ ἡμίσειαν περίπου ὥραν μακρὰν τῆς πόλεως, ὅπως ὑποδεχθῇ τὸν λαοφιλῆ καὶ ποθεινὸν ἱεράρχην, τοῦ ὁποίου ἡ φήμη εἶχε διακηρύξει πολλαχοῦ τὸ ἔνδοξον ὄνομα. 'Εθαύμαζεν ὁ 'Ιγνάτιος τὸν Δωρόθεον διά τε τὰς πολυειδεῖς γνώσεις καὶ τὴν εὐφυΐαν, καὶ ἔπλεξε τὸ ἐγκώμιον αὐτοῦ ἐν τῷ προλόγῳ τῆς κατὰ τὰ ἔσχατα τοῦ βίου ὑπ' αὐτοῦ συγγραφείσης «Χρονολογίας ἀκριβοῦς τῆς θείας καὶ ἱερᾶς Γραφῆς ἀπὸ τῆς ἐξώσεως τοῦ 'Αδὰμ ἐκ τοῦ παραδείσου μέχρι τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν 'Ιησοῦ Χριστοῦ». Οὐδὲν ἧττον καὶ ὁ σοφὸς Πρώιος ἐξετίμα τὸν γηραιὸν 'Ιγνάτιον διά τε τὴν φιλομάθειαν καὶ χρηστότητα· εἶχεν αὐτὸν κραταιὸν ἐπίκουρον εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ σχέδια, περὶ ὧν ἄλλοτε Θεοῦ συναιρομένου διὰ μακρῶν θέλομεν διαλάβει, ἅτινα, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ἐπενήργησαν οὐσιωδῶς εἰς τὴν πνευματικὴν ἀνάπλασιν τῆς ἡμετέρας κοινωνίας. Καθ' ἑκάστην ὁ 'Ιγνάτιος ἐπεσκέπτετο τὰ σχολεῖα, εἰς ἃ ζῶν ἔτι ἀφιέρωσε τὴν οὐχὶ μικροῦ λόγου ἀξίαν βιβλιοθήκην αὐτοῦ, ἥτις ἐχρησίμευσεν ὡς πυρὴν τῆς μετὰ ταῦτα μὲν πλουτισθείσης διὰ τῆς συνενώσεως καὶ τῶν πλουσίων βιβλιοθηκῶν τοῦ Δωροθέου καὶ Κυρίλλου τοῦ ΣΤ', βραδύτερον δὲ, τὸ μὲν ἕνεκα τῶν πυρκαϊῶν, τὸ δὲ ἕνεκα διαρπαγῶν καὶ τῆς ἀκηδείας τῶν ἐνδιαφερομένων καταστραφείσης σχεδὸν καθ' ὁλοκληρίαν. 'Εν τῷ μέσῳ δὲ τῶν γλυκερῶν ὀνείρων ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς τῶν κοινοτικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν ἡμῶν ὑποθέσεων ἀπεδήμησεν εἰς Κύριον, ἐργαζόμενος τὴν ἀρετὴν, ἐν βαθεῖ γήρατι, τῇ 20 ἰουνίου 1818, τιμώμενος καὶ ἀγαπώμενος παρὰ πάντων, ἡ δὲ πόλις σύμπασα προέπεμψε βαρυπενθοῦσα μέχρι τῆς τελευταίας κατοικίας τὸν σεβάσμιον ἄνδρα, ὅστις περιπαθέστατα ταύτην ἠγάπησε καὶ μετ' ἀφοσιώσεως ὑπὲρ αὐτῆς εἰργάσθη.

§

'Εκ τῆς ἀνωτέρω ἀφηγήσεως τῶν κατὰ τὸν 'Ιγνάτιον εὐχερῶς καταφαίνεται, ὅτι ὁ ἀοίδιμος ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ὀλίγων ἐκείνων κληρικῶν, οἵτινες κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα ἤκμασαν ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ ἡμῶν πατρίδι, καὶ οἵτινες συνενοῦντες εἰς ἑαυτοὺς διάνοιαν φωτεινὴν καὶ χρηστότητα πολιτείας ἀφιέρωσαν ἑαυτοὺς ὑπὲρ τῆς εὐημερίας καὶ ἐπιδόσεως τῆς γενετείρας ἡμῶν. Τῷ ὄντι· ὁ 'Ιγνάτιος καὶ ὡς διδάσκαλος, καὶ ὡς ἱεροκῆρυξ διδάσκων μάλιστα εἰς γλῶσσαν καταληπτὴν τῷ λαῷ, συνετέλεσε τὸ κατὰ δύναμιν ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως καὶ κατὰ Χριστὸν μορφώσεως τῶν κατοίκων τῆς 'Αδριανουπόλεως ὡς καὶ τῶν τῆς Καισαρείας, ἡ δὲ ἄκρα αὐτοῦ εὐσέβεια, ἡ χρηστότης καὶ ἡ δικαιοσύνη ἐπενήργησαν εὐεργετικῶς καὶ εἰς τὰς ἀπωτέρω ἔτι κώμας τῶν δύο τούτων μεγάλων ἔν τε τῇ Εὐρωπαϊκῇ καὶ τῇ 'Ασιατικῇ Τουρκίᾳ μητροπόλεων, ὧν ὑπῆρξεν ἐπὶ πολὺ ὁ πνευματικὸς ἄρχων καὶ ἱεροδικαστής· διὰ δὲ τῶν συγγραφῶν αὐτοῦ ὁ 'Ιγνάτιος δὲν δύναται μὲν νὰ ἀνυψωθῇ εἰς τὴν περιωπὴν τῶν Εὐγενίων καὶ Νικηφόρων, διότι οὔτε τὴν πολυμάθειαν, οὔτε τὴν μεγαλοφυΐαν ἐκείνων εἶχεν· ἀλλ' ἡ ἀγαθὴ αὐτοῦ προαίρεσις, καὶ ἡ κατὰ τὸ ἐνὸν συγγραφὴ καὶ περισυλλογὴ τῶν κατ' αὐτὸν τιμᾷ ἀληθῶς τὸν ἄνδρα· ἕνεκα δὲ τῶν πολυτίμων πληροφοριῶν, ἃς διασώζει ἡμῖν περὶ τῆς καταστάσεως τῶν κατοίκων τῆς νῦν 'Ελλάδος, καὶ τῶν ὀρθοδόξων τῆς 'Ασίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἔζησε, καὶ ὧν τῆς ἱστορίας πολλὰ σκοτεινὰ σημεῖα διαφωτίζει, δικαιοῦται νὰ τυγχάνῃ ποιᾶς τινος ἐκτιμήσεως καὶ παρ' αὐτῶν τῶν ἄγαν δυσκόλων. Οἱ κάτοικοι ἰδίᾳ τῆς Καισαρείας, 'Ικονίου καὶ 'Αδριανουπόλεως, ἅτε πλειότερον πάντων καὶ ἀμεσώτερον τὰς πολυειδεῖς τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρὸς εὐεργεσίας καρπωσάμενοι, θὰ ἦσαν ἀγνώμονες ἐὰν ἐλησμόνουν ποτὲ τὸν 'Ιγνάτιον· διότι οὐ μόνον τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐξέθρεψεν ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου,

διδάσκων ἔν τε τοῖς ναοῖς καὶ τοῖς σχολείοις, καὶ διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος ἐνισχύων αὐτοὺς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν πλουσίαν αὐτοῦ βιβλιοθήκην καὶ τὰς συγγραφὰς τὰς ἰδίας τῇ ἡμετέρᾳ κληροδοτήσας πόλει, ἔθετο τὸν θεμέλιον λίθον πρὸς καταρτισμὸν δημοσίου βιβλιοθήκης, ἧς ἄνευ καὶ ὁ φιλοπονώτερος νοῦς εἰς οὐδένα κλάδον τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων δύναται νὰ καταστῇ ἐντριβής. Καὶ ὅμως, ἀνήρ, οἷος ὁ Ἰγνάτιος, πεπροικισμένος διὰ τοσούτων ἀρετῶν, καὶ ἅπασαν τὴν μακροχρόνιον αὐτοῦ ζωὴν ἀναλώτας εἰς τὸ νὰ πράττῃ ἐπ' αὐτῷ τὸ ἀγαθόν, καὶ ζῶν διετέλεσεν ἄσημος, καὶ μετὰ θάνατον ἡ μνήμη αὐτοῦ κινδυνεύει νὰ ἀποσβεσθῇ ἐκ τῆς συνειδήσεως τῶν πολλαχῶς εὐεργετηθέντων ὑπ' αὐτοῦ· ἐνῷ τοὐναντίον ὑπάρχουσι πολλοί, οἵτινες, ἀνυψωθέντες εἰς τὰ ὕπατα τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ζωῆς ἀξιώματα, οὐδὲν ἠθικὸν ἢ πνευματικὸν κεφάλαιον εἶχον, τὴν ἀνύψωσιν δὲ καὶ τὴν δόξαν ὤφειλον εἰς στιγμιαῖον ἐνθουσιασμόν, εἰς τυχαῖον συμβάν, εἰς ἄδικον καὶ ὅλως ἐσφαλμένην προκατάληψιν· καὶ ἡ δόξα τῶν ἀνθρώπων τούτων μεσουρανεῖ προσωρινῶς ἐν τῷ ἱστορικῷ στερεώματι, ἐνῷ κατ' οὐσίαν οὗτοι εἶναι συνήθη πνεύματα· τοιοῦτος ὅμως δὲν ἐγένετο ὁ *Ναζιανζοῦ ἐπίσκοπος Ἰγνάτιος Σαράφογλους ὁ Ἀδριανουπολίτης*, ὅπως ὁ ἴδιος ἐνησμενίζετο νὰ ὑπογράφηται.

Ἐν Ἀδριανουπόλει, τῇ 27 ἀπριλίου 1889.

Γ. Ι. ΛΑΜΠΟΥΣΙΑΔΗΣ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ.

Ἀριθμ. πρωτοκ. 1888
» διεκπερ. 1168

Προσκαλεῖται ὁ Ἰωάννης Λαμπρινούδης Χῖος, ὑπήκοος ὀθωμανός, ἀγνώστου δὲ τυγχάνων διαμονῆς καὶ κατοικίας, ὅπως τὴν 27 μαΐου ἐ. ἔ. ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος Σάββατον καὶ ὥραν 2 τουρκιστί, παραστῇ αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου πρὸς συζήτησιν τῆς κατ' αὐτοῦ ἐφέσεως τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἀναστασίας Ἀντωνίου. Ἐν περιπτώσει μὴ ἐμφανίσεως αὐτοῦ κατὰ τὴν ὁριζομένην δικάσιμον ἡμέραν δικασθήσεται ἐρήμην. Ἡ παροῦσα δημοσιευθήσεται διὰ τῶν ἐφημερίδων *Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας* καὶ *Ἐπιθεωρήσεως*.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 10 μαΐου 1889.

† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΙΕΡΟΘΕΟΣ

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Γνωστοποιεῖται εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους περὶ τοῦ συγγράμματός μου, τοῦ φέροντος τίτλον **Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἢ Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν Μουσικῆς**, ὅτι, συμφώνως πρὸς τὸν πόθον πολλῶν ἔκ τε τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐσωτερικοῦ συνδρομητῶν, θὰ συμπεριλάβω εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου καὶ τὰς κατὰ τὴν τελευταίαν τετραμηνίαν γενομένας περὶ μουσικῆς ἀγορεύσεις μου εἰς τὰ ἐν Φαναρίῳ δύο ἀξιόλογα σωματεῖα, τὴν Λέσχην «Μνημοσύνην» καὶ τὸν Μουσικὸν Σύλλογον «Ὀρφέα».

Ἐπειδὴ ὅμως διὰ τῆς προσθήκης τῶν νέων πραγματειῶν μου τὸ βιβλίον διπλασιασθήσεται κατὰ τὴν ὕλην καὶ ἀπαρτισθήσεται οὐχὶ ἐκ πεντεκαίδεκα τυπογραφικῶν φύλλων, ὡς ἐν τῇ Ἀγγελίᾳ ὥρισται, ἀλλ' ἐξ ὑπερτριάκοντα, κατὰ συνέπειαν ὥρισα καὶ τὸ τίμημα τοῦ βιβλίου εἰς 40 γρόσια ἀντὶ τοῦ $^1/_4$ τῆς λίρας Τουρκίας. Οἱ εὐαρεστούμενοι δὲ νὰ προπληρώσωσι τὸ τίμημα πρὸς εὐχερεστέραν τοῦ ἔργου ἐκτύπωσιν, θὰ καταβάλωσι μόνον εἴκοσι γρόσια ἀργυρᾶ δι' ἕκαστον ἀντίτυπον. Τὸ σύγγραμμα διανεμηθήσεται μετὰ τετράμηνον εἰς τοὺς ἀξιοτίμους συνδρομητάς.

Ἐν Φαναρίῳ, τῇ 5 μαΐου 1889.

Γ. Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΚΙΝΗΣΕΩΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΕΘΝ. ΦΙΛΑΝΘΡ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΣΙ ΠΕΡΙΘΑΛΠΟΜΕΝΩΝ

μηνὸς Ἀπριλίου 1889.

	Οἱ κατὰ τὴν 31 Μαρτ. εὑρεθέντες.		Οἱ καθ' ὅλον τὸν μῆνα: Εἰσελθόντες			Ἐξελθόντες		Ἀποθανόντες		Οἱ κατὰ τὴν 30 Ἀπριλ. μείναντες.		
	ἄνδρες	γυναῖκες	ἄνδρες	γυναῖκες	τὸ ὅλον	ἄνδρες	γυναῖκες	ἄνδρες	γυναῖκες	ἄνδρες	γυναῖκες	τὸ ὅλον
Ἀσθενεῖς	196	32	307	47	582	251	31	51	6	201	42	582
Γηροκομούμενοι	75	23	6	1	105			2	1	79	23	105
Φρενοβλαβεῖς	284	113	16	4	417	5	1	4	1	291	115	417
Ὀρφανοί	138		3		141	9				132		141
Περιωρισμένοι	4		1		5	3				2		5
Προσωπικὸν ἔμμισθον καὶ μή .	105	24	6		135	5		1		105	24	135
	802	192	339	52	1385	273	32	58	8	810	204	1385

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 9 Μαΐου 1889

Ἐκ τοῦ Γ. Γραφείου τῶν Ἐθν. Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων

Ὁ Διευθυντὴς Ξ. ΚΑΒΑΔΑΣ.

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ